

EESTI EDU 2014

Vabariigi Valitsuse strateegiadokument

PREAMBUL

„Eesti edu 2014” on arengukava, mis võimaldab Eesti inimesel saavutada kõrgema elatustaseme ja parema elukvaliteedi – kokkuvõttes suurema heaolu. „Eesti edu 2014” aitab konkurentsivõimelise majanduse ning teadmispõhise ühiskonna kaudu tagada Eestile pikaajalise jätkusuutliku ja inimkeskse sotsiaal-majandusliku arengu. „Eesti edu 2014” koondab eesmärgistatud tulevikunägemuse ning seob selle täitevvõimu rolliga poliitika planeerimisel, et luua riigi arengu ühtne kava ja tagada selle kava elluviimine.

Alates taasiseseisvumisest on Eesti ühiskonda ühendanud kaks eesmärki, mis on olnud ka kõikide valitsuste prioriteetid – liitumine Euroopa Liidu ja NATOga. Praeguseks on mõlemad eesmärgid saavutatud ning ühiskonnal on tekkinud vajadus uue ühendava eesmärgi järele, mille taustal peegeldub teatud rahulolematuse riigi senise arengu suhtes ning soov riigi ja majanduse arengut kiirendada. Tekkinud tühimiku võiks täita „Eesti edu 2014”.

„Eesti edu 2014” lähtub eeldusest, et kiire ja stabiilse majandusarengu ning inimsõbraliku elukeskkonna tagamisel on tähtsad nii riigi otseinvesteeringud haridusse ja teadusse kui ka kogu laiem institutsionaalne keskkond – stimuleeriv maksurežiim ja atraktiivsed tingimused teadmismahukate välisinvesteeringute sissevooluks, kvalifitseeritud tööjõu ning parima võimaliku tehnika olemasolu ja palju muud. Sama arusaam on aluseks ka Euroopa Liidu Lissaboni strateegiale, mille eesmärk on muuta Euroopa Liit maailma kõige dünaamilisema ja konkurentsivõimelisema majandusega piirkonnaks.

Lähtekohana on tähtis kujundada ühesugune arusaam ühiskonna võimalikest arengumudelitest ja arengu liikumapanevatest jõududest. Elukvaliteedi paranemise eelduseks olevad majanduse, hariduse ja teaduse struktuurimuutused, loodusvarade kasutamise tõhustamine, keskkonnaseisundi parandamine parima võimaliku tehnika rakendamise teel ning ühiskonna sotsiaalse sidususe suurenemine ei toimu üleöö. Eesti peamised proovikivid on kujundada terviklik lähenemine pikemaajaliste poliitikate elluviimiseks ja neid poliitikaid järgida.

See ei eelda uute institutsioonide loomist, vaid riigi strateegilise juhtimise korraldamist viisil, mis tagab eri poliitikate, tegevuskavade jne koondamise ühe peamise eesmärgi – inimese heaolu kasvu – saavutamisele. Senisest rohkem tuleb tähelepanu osutada protsessijuhtimisele, sh parandada ministriumide koostööd ja selle koordineeritust, järjepidevalt rakendada sotsiaalse partnerluse põhimõtteid, parandada valitsuse otsustusprotsessi kvaliteeti, tõhustada riigi finantside juhtimist ja parandada sedakaudu avaliku halduse kvaliteeti.

„Eesti edu 2014” raames luuakse vajalik strateegilise juhtimise süsteem ja struktuur. Konkreetsete poliitikate ja tegevuskavade koostamisel antakse ette olukorra analüüsile tuginevad valikud ja pikemaajaline strateegiline nägemus, mitte ei üritata seni koostatud tegevuskavasid tagantjärele haakuma panna. Strateegiliste valikute tegemisega luuakse alus Eesti majanduse spetsialiseerumisele, mis samas ei tohi seada

riiki liigselt sõltuvusse ühe majandusharu arengust, vaid peab võimaldama kasutada meie piiratud ressursse võimalikult tõhusalt ja tulusalt.

Sündiv tervikpilt on ministriumidele aluseks oma strateegiliste arengukavade väljatöötamisel ja täiendamisel, mitmesuguste valdkonnastrateegiate ja riigi arengukavade (sh riiklik arengukava 2007–2013 Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks) koostamisel ja edasiarendamisel, samuti valitsusele ja Riigikogule eelarvestrateegia prioriteetide kindlaksmääramisel ning iga eelarveaasta rahastamisotsuste tegemisel.

„Eesti edu 2014” ellurakendamisest peab nüüd, kus meil avaneb võimalus kasutada Euroopa Liidu ja NATO liikmelisusest tulenevaid uusi vahendeid ja võimalusi, saama ühiskonda koondav protsess. Eesti positsioonid Euroopa Liidus, eriti Lissaboni protsessi koordineerimise valdkonnas, peavad langema kokku „Eesti edu 2014” seisukohtadega.

Nii on see protsess aluseks Eesti tegelikule EDULE Euroopas ja maailmas.

1. VISIOON

Eesti ühiskond on muutunud rikkamaks ja ühtsemaks. Suurenenud on sotsiaalne turvatunne, kaasatus ja heaolu, oluliselt on paranenud looduseisund ja maastikuhoidlus, kasutusele on võetud parim võimalik tehnika. Ühiskond hindab jätkuvalt traditsioonilisi väärtusi, kuid ka kultuurilist mitmekesisust ja sallivust.

Tänu elukeskkonna paranemisele ja tervise suuremale väärtustamisele on inimesed võimelised tulemuslikumalt töötama ning on ka eakatena majanduslikult ja ühiskondlikult aktiivsed. Majanduse vajadusi arvestav konkurentsivõimeline kutse- ja kõrgharidussüsteem ning pidevõpe on parandanud inimeste suutlikkust kohaneda pidevalt muutuvate tingimustega ning suurendanud tootlikkust, mis toob kaasa sissetulekute märgatava kasvu.

Valitsuse ja riigi tasandil tehtavad olulised otsused tuginevad teaduslikule analüüsile. Eesti on oma jätkuvalt suure arengupotentsiaaliga ning soodsa ja uuendusliku ettevõtluskeskkonnaga investoritele atraktiivne kapitalipaigutuste sihtmaa ja partnerriik, kes samal ajal rakendab teiste riikide parimat loodushoiupraktikat.

Majanduse põhiosa konkurentsieelis tugineb tootmise jätkusuutlikkusele ning teenuste unikaalsusele ja nende osutamise efektiivsusele. Eesti tooted ja teenused on suure lisandväärtusega ja loodushoidlikud. Eesti edu tagab kiirus, kvaliteet ja paindlikkus, mitte kulueelistest tulenev madalam hind. Uuendusmeelne teadus- ja arendustegevus on saanud Eesti ühiskonda läbivaks teemaks nii era- kui ka avalikus sektoris – me julgeme mõelda ja teha teistmoodi ning paremini. Kogu ühiskond kasutab oskuslikult võimalusi, mida pakub infotehnoloogia.

Eesti edu üheks tähtsaks aluseks on suurenenud tööhõive. Tööturg on paindlikum kui naaberriikides. Eesti elanikud osalevad üha tegasusamalt rahvusvahelisel tööturul ning Eesti lööb aktiivselt kaasa rahvusvahelistes koostöövõrkudes ja programmides.

2. EESMÄRGID

Põhieesmärk:
Eesti elanike elatustaseme tõus aastaks 2014

Alleesmärgid:

- **Kahekordistada 2014. aastaks Eesti sisemajanduse kogutoodang (SKT)**

Stabiilne majanduskasv võimaldab suurendada inimeste kasutuses olevate ressursside hulka, aidates sedakaudu saavutada eesmärki, mis on igale riigile tähtis – heaolu kasvu. Majanduskasv pole mitte omaette eesmärk, vaid vahend, mille kaudu hankida ressursse muude ühiskonnaelu kvaliteeti parandavate eesmärkide, näiteks sotsiaalsete, regionaalsete, julgeoleku- ja kultuuriliste eesmärkide saavutamiseks. Seatud eesmärk eeldab vaatlusalusel ajavahemikul keskmiselt 7-protsendilist majanduskasvu.

- **Suurendada tootlikkust kümne aasta jooksul 80 protsenti**

Teadmistepõhisele majandusmudelile üleminekuks tuleb ära kasutada investeerimispõhise majandusmudeli võimalused ja saavutada majanduse arengutase, mida iseloomustaksid suur tootlikkus, sellele tuginev pidev välisinvesteeringute juurdevool ja tugevnev positsioon eksporditurgudel. Tootlikkuse kasvu aluseks omakorda on uute tehnoloogiate ja parima võimaliku tehnika kasutuselevõtt ühelt poolt ning väga hea kutseoskusega tööjõu olemasolu teiselt poolt.

- **Suurendada produktiivset tööhõivet 70 protsendini tööealisest rahvastikust (tuua tööturule juurde ca 75 000 töötajat)**

Töehõive suurendamine on üks tähtsamaid ülesandeid, mis igal riigil lahendada tuleb. Töökohtade loomine ja töehõive kasv annavad tunnistust ühiskonna ja majanduse elujõulisusest ning vähendavad sotsiaalkulutuste koormust riigieelarvele, võimaldades kasutada riigieelarve vahendeid elukvaliteeti parandavateks investeeringuteks. Töehõive kasvu saavutamiseks tuleb luua uusi ja tugevdada/laiendada olemasolevaid ettevõtteid ning tugevdada töötajate valmidust tööturul liikuda ja konkureerida. Töehõive regionaalsed ja piirkondlikud erinevused peavad vähenema.

- **Saavutada rahvastiku positiivne loomulik iive ning keskmise eluea 10-protsendiline pikenemine**

Rahvaarvu kiire vähenemine tuleb peatada, toetades eelkõige sündide arvu suurenemist. Peale majanduslike mõjurite on oluline muuta inimeste käitumist perekesksete väärtushinnangute kujundamise kaudu. Mõõdupuuks peab saama perekond, kus on vähemalt kaks last, sest selline perekond suudab pakkuda nii vanematele kui ka lastele vaimset rahulolu ja anda sotsiaalse kuuluvustunde.

- **Vähendada ebavõrdsust ühiskonnas, nii et Gini koefitsient ei erineks Põhjamaade keskmisest üle 20 protsendi**

Suur ebavõrdsus kärbib majanduskasvu toetuspinna ning töötute, heidikute ja üldse vähese ettevõtlikkusega inimeste hulga kasvades jääb vähemaks neid, kes tegelikult majanduselus osalevad. Samuti on igasugune bürokratlik hüvede ümberjagamine väga kulukas tegevus. Seetõttu on tähtis, et majanduselus aktiivselt osalejate ring oleks võimalikult lai ja majanduskasvust tulenevast sissetulekute kasvust saaks kasu võimalikult suur osa ühiskonnast. Selle saavutamiseks peab suurenema töehõive ja hoogsalt arenema ettevõtlus. Maapiirkondadele tuleb luua võrdsed arenguvõimalused, kujundades vajalikku infrastruktuuri ning toetades ettevõtluskeskkonda.

- **Vähendada Eesti reostuskoormust ja kasutada taastuvaid loodusvarasid (mets, kalavarud) nii, et ei ületataks nende taastootmisvõimet ega ohustataks looduslikku mitmekesisust**

Tootmise kasvades kalduvad kasvama loodusvarade kasutamine ja riigi reostuskoormus. Reostuskoormuse kasvu tuleb vältida ja koormus, mida riigi elanikkond tervikuna keskkonnale avaldab, tuleb viia enam kooskõlla looduse taastumisvõimega. Keskkonna saastamise vähendamine ja loodusvarade säästlik kasutamine aitavad hoida keskkonna head seisundit ja säilitada liigirikkust.

3. EDUTEGURID

Eesmärkide saavutamiseks tuleb keskenduda järgmistele esmatähtsatele valdkondadele ehk EDUTEGURITELE.

1. Pädev ja paindlik ehk hea kutseoskuse ja liikumisvalmidusega töötaja

Miks see on oluline?

- Inimene on teadmistepõhise ühiskonna suurim ja tähtsaim väärtus. Inimkapitali mahust ja kvaliteedist oleneb otseselt riigi võime kaasata ja kasutada ainelist kapitali. Konkurentsivõimelise majanduse aluseks on rahvusvaheliselt **konkurentsivõimeline teadus- ja haridussüsteem.**
- Tööhõive suurendamiseks tuleb tööjõu pakkumine **seada nii mahult kui ka kvaliteedilt vastavusse konkurentsivõimelise majanduse nõudmistega.** Selleks tuleb vähendada horisontaalset ja vertikaalset soolist eraldust tööturul ja võtta aktiivseid meetmeid mitteaktiivsete, s.o heitunud või erivajadustega inimeste tööhõive suurendamiseks.
- Õppurite ja töötajate **valmidus tööturul liikuda** suureneb. Inimkapitali väärtus kasvab parema hariduse ja arenevate sotsiaalsete sidemete kaudu. Rahvusvaheline õppe- või töökogemus soodustab üleilmastuvas maailmas töötajate suutlikkust rakendada uut tehnikat ja uusi tehnoloogiaid.
- Töötajate keskkonnateadlikkus paraneb. Vastavate võimaluste pakkumise kaudu tuleb inimestes äratada huvi keskkonnatemaatika vastu ja aidata näha seoseid keskkonna ja inimkonna kooseksisteerimise ning vastastikuse mõjutamise vahel nii globaalsel kui ka indiviidi tasandil. Selle kaudu tuleb üldsus kaasata keskkonda mõjutavate otsuste tegemisse, aktiivsesse keskkonnakaitsetesse ja -järelevalvesse: kasvatada uutes põlvkondades keskkonnahoidlikku mentaliteeti, toetada keskkonda säästva tarbimisstruktuuri arengut.

Mida me peame saavutama:

- Kujundada kutsekeskharidusest ja rakenduskõrgharidusest arvestatav alternatiiv ülikooliharidusele.

Võimaldada kutsekeskharidust ja rakenduskõrgharidust omandada tööturul nõutavatel kutsealadel. Üks nõudluse olemasolu kinnitavaid märke on ettevõtete valmisolek pakkuda õppeasutuste lõpetajatele tasuvat tööd. Tulemuse saavutamise eeldus on

ettevõtete ja õppeasutuste tihe koostöö, mis hõlmab õppekavaarendust ja ühist õppekohtade planeerimist ning praktikakorraldust.

- Luuakse eri sihtrühmade vajadusi arvestavaid õpivõimalusi, sh võimalus kombineerida kutse- ja üldharidust õppuri soovide ja võimete kohaselt.
- Kõigis vanuseastmetes toimib töötajate igakülgne täiendus- ja ümberõpe.
- Ühtlustada üldhariduskoolide tase, võttes aluseks Eesti tippude taseme. Kehtestada rahvusvaheliselt ja riigisisese võrreldavad hariduse kvaliteedi nõuded ning kujundada välja hariduse kvaliteedi reguleerimise süsteem. Väärtustada kvalifitseeritud pedagoogi töö.
  - Väheneb riigieksamite tulemuste erinevus maakonniti ja koolide kaupa.
  - 2004. aastast alates osaleb Eesti tähtsaimates rahvusvahelistes võrdlusuuringutes ning kuulub oma tulemuste poolest osalevate riikide esimesse kolmandikku.
  - Keskkoolide omandamine tagab tugeva üldhariduse, mis võimaldab elu jooksul vajaduse korral korduvalt juurde ning ümber õppida.
  - Kõigile noortele tagatakse infomaterjali kättesaadavus ning 30 protsendile individuaalne nõustamisteenus, mis aitab valida õiget elukutset ning vähendada sagedast eriala vahetamist.

Luu üldharidussüsteemis õppijatele paindlikud võimalused kutseoskuste omandamiseks. Põhikooli III astmes ja gümnaasiumiastmes laiendada kutsealast eelõpet. Arendada välja gümnaasiumi ja kutseõppeasutust ühendav koolitüüp.

- **Kõrghariduse parem fookustamine.** Olemasoleva potentsiaali baasil arendada välja piiratud arv õppekavu ja -baase, mis on võimelised maailmas konkureerima, ja korrastada õppekavad. Loobuda õppekavadest, mille lõpetajate järele on majanduses piiratud vajadus ja mille tase ei võimalda lõpetajatel areneda rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliseks. Magistri- ja doktoriõppe kavade rahvusvahelise konkurentsivõime tagavad rahvusvahelisel tasemel alus- ja rakendusüriingud vastavas valdkonnas.
  - Eesti kõrgkoolides õpetavate välisõppejõudude osakaal kasvab märgatavalt.
  - Eesti kõrgkoolides rahvusvaheliselt tunnustatud õppekavade järgi õppivate välisüliõpilaste osakaal kasvab vähemalt 5 protsendini.
  - Arendatakse välja riiklik kvaliteedisüsteem, tagamaks kõrgkoolide õppekavade ja õppejõudude rahvusvahelist konkurentsivõimet.
- **Õpetada välja tipptasemel spetsialiste ning tagada teadus- ja kõrgharidussüsteemi jätkusuutlikkus.** Teadus- ja haridussüsteemi jätkusuutlikkuse saavutamise ning kõrgtehnoloogilisele ettevõtlusele rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliste spetsialistide koolitamine eeldab rahvusvahelisel tasemel olevaid teadusuuringuid ja nendel põhinevat kraadiõpet, ajakohast infrastruktuuri ning rahvusvahelist koostööd.
- Luua soodsad tingimused töötajate liikumiseks Eesti ja välisriikide vahel. Kujundada välja aktiivne immigratsioonipoliitika, ergutamaks Eestisse tööle asuma inimesi, kelle üldine pädevus ületab teatud taset, ja inimesi, kel on omal erialal keskmisest parem kutseoskus. Kaasata ja ergutada välisriikide spetsialiste ja teadlasi töötama Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegiast tulenevates ning

nüüdisaja ühiskonna toimimise seisukohalt keskse tähtsusega valdkondades. Tugevdada üliõpilaste ja töötajate liikumisvalmidust, soodustada kutsekoolide õpetajate ja õpilaste vahetust ning kõrgkoolide õppejõudude ja üliõpilaste vahetust.

- Kõik doktorandid ning 5 protsenti põhiõppe üliõpilastest veedavad vähemalt ühe semestri väliskõrgkoolis.
- 5 protsendil töötajatel on välisriigis töötamise kogemus.
- **Soodustada** Eestist lahkunud teadlaste, õppejõudude ja oskustööjõu **tagasitulekut ja välismaiste tippspetsialistide Eestisse tulekut.**
  - Eestisse naaseb töötama 1500 inimest, kes on töötanud välismaal vähemalt 5 aastat.
- Arendada digitaalset kirjaoskust, tutvustades inimestele infotehnoloogia võimalusi ja tehes infotehnika kasutamise kättesaadavaks.
  - 80 protsendil tööealistel on oskus ja pidev võimalus Internetti kasutada (kodus või töökohas).
- **Moderniseerida täiendus- ja pidevõppe süsteemi ning luua seadusandlikke ja rahalisi stiimuleid**, ergutamaks töötajaid end täiendama ja ettevõtteid oma töötajatesse investeerima.
  - Täiendusõppe tundide maht töötaja kohta ületab 2003. aasta taset kaks korda.
  - Kutsenõustamiskeskus on vähemalt kõigis suuremates maakonnakeskustes.
- Lihtsustada töötajate liikumist riigi sees. Transpordisüsteemi ja kinnisvaraturu, sh üürieluasemeturu arendamine hõlbustab ajutist kodukohast eemalviibimist õppimise või töötamise eesmärgil.
  - Üürieluasemeturg on 20 protsenti eluasemeturust.¹
- Hoida ära pikaajaline tööpuudus ja tuua pikaajalised töötud tagasi tööturule.
  - Aktiivsete tööturumeetmetega hõivatakse vähemalt 35 protsenti töötutest.
  - **Tööturuteenuste parandamine** lühendab keskmist tööta oleku aega 50 protsenti.
- Suurendada eakate ja erivajadustega inimeste hõivet paindliku tööturupoliitika ja kaugtöö laiema kasutuselevõtu kaudu.
  - Eakate ja erivajadustega inimeste hõive suureneb 2003. aasta tasemega võrreldes kolm korda.
  - 20 protsenti töötajatest on osaliselt või täielikult hõivatud kaugtööl.

2. Ettevõtlust soosiv majanduskeskkond

Miks see on oluline?

---

¹ Praegu 11%. See **ei tähenda**, et riik hakkaks ise ehitama üürielamuid. Elamumajanduspoliitikas on teistsugused meetmed. Vastuvõetava hinnaga üürikorterite olemasolu tähendab, et inimesed saavad riigisisesti paremini liikuda.

- **Ettevõtete kiire areng on võimalik ettevõtlust soosivas, keskkonna taluvuspiire arvestavas dünaamilises majanduskeskkonnas**
- Majanduse konkurentsivõime suurendamine ja majanduse arengu kiirendamiseks vajalike struktuurimuudatuste tegemine, infrastruktuuri täiustamine, nüüdisaegsete tehnoloogiate kasutuselevõtt ja arendamine ning töajõu kutseoskuse parandamine eeldavad piisava **kapitali olemasolu**. Edukas majandusareng on majanduskeskkonna ja ettevõtete pideva muutumise ja täiustumise protsess, kus tulemuste saavutamiseks peab olema tagatud kogu protsessi toitevate investeeringute juurdevool.
- Ettevõtte tasandil on põhiline tootlikkuse kasvu mõjur investeeringud parima võimaliku tehnika väljatöötamise ja kasutuselevõttu. Kapitali vähese kontsentratsiooni ning vananenud tehnika uuendamise vajaduse tõttu on Eestis ainelisse kapitali investeerimise vajadus väga suur. Uus tehnika ei pruugi olla keskkonnahoidlik, kuid parim võimalik tehnika tähendab kõige modernsemat ja kõige vähem keskkonda kahjustavat tehnikat.

Mida me peame saavutama?

- „Eesti edu 2014” üldsiht on muuta Eesti majandus suuremat **lisandväärtust** tootvaks, dünaamilisemaks, kapitaliintensiivsemaks ning loodushoidlikumaks.
- Investeerimisaktiivsus oleneb suurel määral ettevõtluse raamtingimustest, seega tuleb riigil tagada, et majanduspoliitika ergutaks investeerima ja riskima. Erainvesteeringute kasvu saavutamiseks on vaja tagada soodne investeerimiskliima: stabiilne majanduskeskkond, piisav modernne avalik infrastruktuur, hea kutseoskusega töajõud, juurdepääs välisturgudele ja parimale võimalikule tehnikale, kapitali kättesaadavus ja soodne hind. Kõik need tegurid soodustavad ühtlasi ettevõtluse teket ja arengut kõigis Eesti piirkondades.
- Investeeringute ja tööhõive soodustamise perspektiivseim tee on ettevõtluse areng. Keskenduda tuleb:
  - 1) ettevõtlusaktiivsuse suurendamisele ja uute ettevõtete asutamisele;
  - 2) olemasolevate ettevõtete arendamisele ja laiendamisele, halvendamata sealjuures looduskeskkonna seisundit.
  - o 2014. aastaks on Eesti ettevõtlusaktiivsuse tase võrreldav Euroopa Liidu juhtriikide tasemega.
  - o Uute ettevõtete asutamise tempo on 10 000 ettevõtet aastas, arvates kaasa füüsilisest isikust ettevõtjad.
- Tagada ettevõtete (eriti väike- ja keskettevõtete ning kõrgtehnoloogiaettevõtete) parem ligipääs rahastusvahenditele ja pakkuda spetsiaalseid finantsinstrumente alustavate ning suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete vajaduste katmiseks. Soodustada riskikapitali kaasamist tegevuse algfaasis olevate tehnoloogiamahukate ettevõtete arengu rahastamise ja toetada riskikapitalituru laienemist. Nii toetatakse paremate rahastusvõimaluste kaudu riskimist ja ettevõtlikkust.
  - o Ettevõtjate küsitluste tulemuste põhjal on rahastusprobleemid leevenenud.

- Kuna meie investeerimisvõimalused on paratamatult piiratud, tugineb Eesti majandus ka edaspidi suurel määral välisinvesteeringutele. Arengu kiirendamiseks on tähtis aktiivselt kaasata nüüdisaegseid töökohti loovaid tehnoloogia- ja kapitalimahukaid, ekspordile orienteeritud välisinvesteeringuid, keskendudes suure kasvupotentsiaaliga turgudele ja valdkondadele. Selleks tuleb jätkata riigi rahvusvahelist tutvustamist ja edasi arendada mainekujundust.
  - o Välisinvesteeringute sissevool aastas säilitab praeguse taseme.
  - o 50 protsenti töötlevasse tööstusesse suunduvatest välisinvesteeringutest on investeeringud kõrgtehnoloogilistesse tööstusharudesse.
- Konkurentsi tihedus ja turu avatus avaldavad positiivset survet investeeringute kasvule ja ettevõtete konkurentsieeliste pidevale täiustumisele. Regulaatiivsete vahenditega tuleb tagada turu avatus ning samas toetada haridus- ja ettevõtluspoliitika kaudu ettevõtete konkurentsieeliste edasiarendamist ning ettevõtete minekut eksporditurgudele.
- Eesti edule Euroopas on oluliseks aluseks kiire lõimumine ühisturuga ja selle raames avanevate võimaluste majandustegevuses ärakasutamine, sh integreerumine üleeuroopalistesse tootmisvõrgustikesse.
  - o Aastate 2004–2014 keskmisena on eksport kasvanud märgatavalt kiiremini kui import, mille tulemusel on jooksva konto defitsiit vähenenud 2–3 protsendini SKTst.
  - o Allhankeeksporti osatähtsus on märgatavalt vähenenud, allhankeeksport ei ületa 20 protsendi kogueksportist.
- Muutuste suunamiseks on ettevõtetes vaja kompetentseid ja dünaamilisi juhte. Juhtidele tuleb õpetada olulisi turundusoskusi ja ekspordistrateegiate kujundamist ning uuenduste suunamist.
- Infrastruktuuri arendamisel keskenduda ettevõtluse (kvaliteedi infrastruktuur, ettevõtluse regionaalne infrastruktuur) ja transpordi infrastruktuurile ning osalemisele üleeuroopaliste võrgustike (TEN, GEANT jne) väljaarendamises, kahjustamata sealjuures poollooduslikke ja looduslikke kooslusi ning Natura võrgustikku.
- Vähendamaks ettevõtete suuri halduskulusid, mis tulenevad liigsest bürokraatiast, tõhustada riigiparaadi tööd, lihtsustada riigi ja ettevõtete vahelist suhtlust, kasutades selleks infotehnoloogia võimalusi (e-valitsus jmt).
  - o Ettevõtte asutamisega seotud aja- ja rahakulud on vähenenud.
  - o Avaliku sektori teenuste kvaliteet on paranenud.

3. Teadus- ja arendustegevus

Miks nad on olulised?

- Tehnika on läbi aegade olnud majandusliku arengu ja struktuursete muudatuste mootor. Tehnika areng toetub teaduse arengule. Riigid, kus suudetakse **teadmisi ja uut tehnikat tulemuslikumalt rakendada**, arenevad majanduslikult kiiremini ning on teistest konkurentsivõimelisemad.
- Teadus- ja arendustegevuse kõrge tase kiirendab majanduse arengut, teadusmahuka toodangu osatähtsuse suurenemist, äritegevuse efektiivsuse kasvu jne. Kogu majandustegevuse kvaliteet ehk võimalus ettevõtlust viljeledes tulu saada oleneb selle teadusmahukusest. Riik saab siin tõhusalt kaasa aidata, tagades teadus- ja arendustegevuseks soodsa keskkonna ja vajaliku infrastruktuuritaseme.
- Parima võimaliku tehnika rakendamine aitab kasutada tooret ja energiat säästlikult, vähendada jäätmeteket ning hoida ära keskkonna saastamist.
- Arenenud riikide kogemus on näidanud, et vabaturu tingimustes ei saavutata optimaalset investeeringute taset aladel, mille tulusus ilmneb alles pika aja järel. Siia kuuluvad ka riskantsed või pika tasuvusajaga teadusuuringud, tehnoloogiaarendus ning haridus. Sellistel puhkudel aitab riigi tugi teha pikaajalist positiivset välismõju avaldavaid investeeringuid, mille tase vaid erainvestorite hooleks jäetuna kujuneks optimaalsest madalamaks.

Mida me peame saavutama?

- Kuigi iga uuendus tehakse konkreetse ettevõtte tasandil, on Eesti majanduse konkurentsivõime suurendamise huvides tähtis kujundada majandusklastreid ehk tugevdada ettevõtete, nende klientide ja tarnijate ning kõrgkoolide ja teadus- ja arendusasutuste koostöösidemeid. Soovitud koostöö saavutamiseks tuleb tugevdada kõrgkoole ning teadus- ja arendusasutusi kui kõrgtehnoloogilise ettevõtluse tekkeks eelduste loojaid.
- Ettevõtjad, teadlased ja riik peavad käsikäes kujundama haridus- ja teadustellimuse vastavaks ühiskonna ja majanduse nõudlusele ning tugevdama eriti uute majandusüksuste tekkeks ja arenguks vajalikke suundi.
- Kõrgkoolidel ning teadus- ja arendusasutustel tuleb tagada ettevõtetele nende konkurentsivõime suurendamiseks vajalik pädevusbaas, pakkudes ettevõtetele spetsialistide konsultatsioone, tellimustööna osutatavaid uurimis- ja arendustegevusi, katsete tegemist jne. Pädevusbaasi tagamisel on omakorda tähtis roll kõrgetasemelistel alusuuringutel.
  - o Välja on arendatud rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevuse infrastruktuur ja tugevdatakse teaduse tippkeskusi.
- Tõhustamiseks kõrgkoolide ja ettevõtete koostööd, arendada tehnoloogiaarenduskeskusi ning teadus- ja tehnoloogiaparke.
  - o Ettevõtluses hõivatud teadlaste ja inseneride suhtarv läheneb Euroopa Liidu riikide keskmisele tasemele.
  - o Teadus- ja arendusasutustega koostööd tegevate ettevõtete arv läheneb Euroopa Liidu keskmisele tasemele.
- Lõimuda Euroopa teadusruumiga, sh tugevdada Eesti teadlaste valmidust töötada välismaal, eelkõige Euroopa Liidu riikides, ning kaasata välismaa teadlasi Eesti teadus- ja arendustegevusse.

- Ühineda Euroopa Ühenduse patendiga. Kiirendada patentide saamist, uute tehnoloogiate ja toodete juurutamist, tõhustada intellektuaalse omandi kaitset.
- Eesti teaduspoliitikas keskenduda majanduse tootlikkust enim suurendavate tehnoloogiate arendamisele ja võimalikult laialdasele rakendamisele tööstuses, soodustades teadus- ja arendustegevust vastavates valdkondades.
  - o Vähemalt 50 protsenti Eesti tööstusharudest toodab kesk- või kõrgtehnoloogilist toodangut, rakendades ajakohaseid tootmismeetodeid.
- Ergutada välismaiste teadmiste siiret Eesti majandusse, kaasates selleks välisinvesteeringuid ja saavutades patentimise kasvu.
  - o Rakendatud on skeem, toomaks kiiresti arenevatel turgudel tegutsevate ettevõtete, eriti rahvusvaheliste suurfirmade teadmismahukaid funktsioone Eestisse.
  - o Eestis registreeritud patentide arv 100 000 elaniku kohta kümnekordistatakse, arendades selleks välja tehnoloogiasirde programmid ja institutsioonid.
- Rakendada ettevõtetes parimat võimalikku tehnikat, võttes arvesse ka teiste riikide parimat keskkonnapraktikat.
  - o Väärtustatakse loodusvarasid, keskkonnakulud kajastatakse toodete ja teenuste omahinnas.
- **Sihipärase tegutsemisega eespool kirjeldatud suundades suurendatakse 2014. aastaks Eesti investeeringud teadus- ja arendustegevusse 3 protsendini SKTst, kusjuures vähemalt poole sellest moodustavad erasektori investeeringud.**

4. Infoühiskond kõigile

Miks see on oluline?

- Info- ja sidetehnika laialdane kasutuselevõtt võimaldab peaaegu kõigis igapäevaelu valdkondades parandada info kättesaadavust, automatiseerida rutiinseid tegevusi ning tõhustada töökorraldust.
- Uudsed infotehnoloogia teenused (veebipõhised õpi- ja meelelahutuskeskkonnad, tervishoiuteenused jms) parandavad inimeste elukvaliteeti.
- Võrdne ligipääs tänapäevastele infotehnoloogialahendustele suurendab ühiskonna sidusust ning vähendab sotsiaalprobleeme.

Mida me peame saavutama:

- Parandada Eestis Interneti-ühenduse kvaliteeti ja suurendada Interneti kasutajate arvu, tehes Interneti-ühenduse senisest veelgi kättesaadavamaks (nt Interneti-ühenduse hinna alandamine, kiirete andmesidevõrkude eelisarendus, operaatorite konkurentsi soodustamine lõppkasutaja ühenduste väljaehitamisel jne).
- Suurendada digitaalset kirjaoskust, laiendades infotehnoloogiakoolitust ja seades selle kesksele kohale pidevõppes. Erilist tähelepanu pöörata erivajadustega ja eakate inimeste infotehnoloogiaoskuste edendamisele. Laiendada infotehnoloogia, sh multimeediumi rakendamist igapäevases õppetöös.

- Ergutada infotehnoloogia teadus- ja arendustegevust erasektoris, sh tõhustada traditsioonilist tööstust ja teenindust, kasutades uudseid info- ja sidetehnika lahendusi tootmises ja töökorralduses.
- Arendada edasi e-valitsust, keskendudes senisest enam info- ja sidetehnika rakendamisele avaliku sektori sisese asjaajamise tõhustamiseks ning riigi ja avalikkuse vahelise suhtluse lihtsustamiseks.

5. Inimsõbralik elukeskkond, terve inimene

Miks need on olulised?

- Majanduse ja riigi edukas areng eeldab inimsõbralikku elukeskkonda, mis ühendab endas loodus-, sotsiaal-, töö- ja kultuurikeskkonda. Eesti arengu ja konkurentsivõime huvides on seda elukeskkonda hoida ja edendada.
- Ainult terve ja haritud rahvas suudab püsima jääda ning konkurents läbi lüüa. Vananeva rahvastikuga Eesti huvides on toetada inimeste suutlikkust olla ka eakatenä ühiskondlikult ja majanduslikult aktiivsed.
- Ühiskonna ühtsus, sallivus ja kultuuriline mitmekesisus toetavad Eesti heaolu kasvu. Kihistumine seevastu tekitab teravaid sotsiaalprobleeme ja koormab riiki üha suuremate sotsiaalkulutustega. Kaasnev vähene ühtekuuluvustunne ajendab Eesti inimesi ühelt poolt soovima mujal elada ja töötada, teiselt poolt vähendab inimeste taht ise areneda.
- Puhas ja kaunis loodus on Eesti tähtis rahvusvaheline konkurentsieelis, toetades haritud inimeste soovi Eestis elada ja töötada ja soodustades turismi arengut. Keskkonna puhtus mõjutab otseselt inimeste tervist ja sedakaudu ka riigi kulutusi tervishoiule. Samuti on tervetel inimestel võimalik kauem ja produktiivsemalt töötada.

Mida me peame saavutama:

- Vähendada piirkondlikke erinevusi sissetulekutes, et maakonniti ei ületaks nende vahe 25 protsenti. Suured regionaalsed erinevused vähendavad majanduse konkurentsivõimet, põhjustades ressursside alakasutust ning suurendades inflatsiooni ja sotsiaalkulutusi.
- Tasakaalustatud arengu huvides on saavutada sotsiaalse turvalisuse taseme ja maksukoormuse vahel optimaalne suhe, mis lubab Eestil edukalt võistelda naaberriikide heaoluühiskondadega, kuid tagab samal ajal tänu vastuvõetavale maksukoormusele ka majanduse konkurentsivõime.
  - o Aastatel 2004–2010 ei ületa väljaränne sisserännet üle 10 protsenti. Aastatel 2011–2014 ületab sisseränne väljarännet.
- Ühiskond on sidus, kui kõik tema liikmed on terved ja tunnevad end täisväärtuslikuna. Aktiivse tööturupoliitika abil tuleb vähendada põlvest põlve edasikanduvat vaesust, tagada vanuritele pension, mis võimaldaks neil osa saada majanduskasvust.
  - o Väheneb vaesuse piiril ja vaesuses elavate inimeste osakaal.

- Riiklik tervisekindlustus ja tervishoiusüsteem tagavad kõigile inimestele, olenemata nende sissetulekust, sotsiaalse turvalisuse ja võrdsed võimalused ühiskonnas hakkama saada. Eriti tähtsal kohal on võrdne ligipääs haridusele.
  - o Leibkondi, kus tervishoiukulutused ületavad 40 protsenti sissetulekust, mis jääb kätte pärast hädavajaliku toidu ostmist, ei ole üle 16 protsendi.
  - o Kriitiliste tervishoiukulutustega leibkondade osakaal erineva sissetulekuga leibkondade hulgas on samasugune, s.o tervishoiukulutuste õiglase jaotumise indeks ei lange alla 0,6 ja tõuseb 2010. aastaks 0,7-ni.
  - o Kuritegevuse kasv pidurdatakse.
- Lapsed on meie rikkus ja tulevik. Sotsiaalprogrammid tagavad lastele võrdsed võimalused hariduse saamiseks, toetuse noortele peredele, sünnitoetuse ühtlustamise maakonniti, progressiivse lastetoetuse jne
  - o Koolidest väljalangemine väheneb ja 99 protsenti õpilastest omandab põhihariduse.²
  - o Väheneb koolivägivald. Õpilaste rahulolu koolikorraldusega paraneb 2002. aastaga võrreldes 10 protsenti.
- Terve ja tugev inimene on aluseks majanduse arengule, seepärast tuleb panna suurt rõhku tervishoiule ja töökeskkonna parandamisele. Haiguste puhul, mida on odavam ära hoida kui ravida, rakendada profülaktikaprogramme.
  - o Ohtlike nakkushaiguste (aids, tuberkuloos), narkomaania ja alkoholismi levik on kontrolli all ega suurene.
  - o Potentsiaalse produktiivse eluea kadu, mis on tingitud suremusest ja puudest, ei ületa aastas 0,25 protsenti kogu rahvastiku potentsiaalsete produktiivsete aastate kapitalist.
  - o Vigastussurmade arv kahaneb Põhjamaade tasemeni.
  - o Eesti keskkonnareostuse tase langeb, hoolimata majanduse kasvust. Reostuskoormuse vähendamiseks ja terviseriskide vältimiseks kehtestab riik põhjendatud keskkonnastandardid ja -piirangud, reguleerib maakasutust ning teostab pidevat keskkonnaseiret. Rõhku pannakse keskkonnatehnoloogiate arendamisele ning keskkonnateenuste kättesaadavusele ja kvaliteedile, rakendades põhimõtet „saastaja maksab”. Tagatakse kõikide üle 2000 inimekvivalendiga asulate reovee kogumine ja nõuetekohane puhastamine. 90 protsendile elanikkonnast tehakse kättesaadavaks kvaliteetne joogivesi.
  - o Tagatud on elanikkonna varustamine ohutu, kvaliteetse ja tervisliku toiduga.
- Liigirikkuuse säilitamiseks ja loodusseisundi parandamiseks tagada maastikuhooldus ja taastuvate loodusvarade jätkusuutlik kasutamine.
  - o Metsade uuendamine hõlmab 75 protsenti lageraiepindalast, raiemahud on puuliigiti tasakaalus, 10 protsenti metsadest on võetud range kaitse alla.

---

² Riigikontrolli andmetel on 25–44-aastaste seas põhihariduseta isikuid stabiilselt 1%, 20–24-aastaste seas 2% ja 17–19-aastaste seas 7% (korregeeritult siiski 4%, kui võtta arvesse veel põhikoolis käivad 17–19-aastased õppurid).

- Kalapüügikoormus on vastavuses püügivõimalustega, paranenud on kalade looduslikud kudemisvõimalused. 98 protsenti hinnatavatest veekogudest on heas seisundis.
- Jäätmekäitluses saavutada keskkonna- ja terviseriskide vähendamine ning jäätmetöötuse märgatav kasv.
  - Rajatakse üleriigiline jäätmekäitluskohtade võrgustik, mis tagab kõikide jäätmete käitlemise rahvusvaheliselt tunnustatud keskkonna- ja tervisekaitse nõuete kohaselt, suletud ja korrastatud on kõik endised nõuetele mittevastavad prügilad ja tööstuslikud jäätmeoidlad.
  - Eestis tekkivast pakendijäätmete kogumassist taaskasutatakse vähemalt 60 protsenti, romusõidukite keskmisest massist 95 protsenti, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmetest olenevalt seadme liigist 70–80 protsenti massi järgi.
- Tõhustada energiakasutust ja teha energiatootmine keskkonnasäästlikumaks.
  - Energiakasutuse efektiivsus on paranenud 50 protsendini.
  - Taastuvatest energiaallikatest toodetava elektrienergia osakaal on 2010. aastal 5,1 protsenti ja 2014. aastal 7 protsenti brutotarbimisest.
  - Biokütuste osakaal on kasvanud.

4. „EESTI EDU 2014” JA RIIGIEELARVE STRATEEGIA NING TEISTE MAJANDUSPOLIITILISTE DOKUMENTIDE SEOS

„Eesti edu 2014” on arengukava, mis määrab kindlaks Eesti konkurentsivõime suurendamiseks ja sotsiaal-majanduslikuks arenguks vajalikud põhimõtted ja eesmärgid, samuti eduteguritena rakendatavad prioriteedid. Viimasteks on konkreetsed valdkonnad ning neis võetavad meetmed, mis kujundatakse ühtlasi riigieelarve strateegia prioriteetideks.

Ilma selgelt ja ühtselt seatud pikemaajaliste eesmärkideta jääb Eesti arengut suunavate valikute tegemine iga-aastase riigieelarve koostamise raamesse, mis ei pruugi tagada Vabariigi Valitsuse prioriteetide tegelikku kirjeldamist ega „Eesti edu 2014” realiseerimist. „Eesti edu 2014” elluviimist toetab üleminek mitmeaastasele eelarveplaneerimisele, mis võimaldab paremini tagada pikaajaliste eesmärkide saavutamist ja vastavate tegevuste piisavat rahastamist.

Rahandusministeerium ning teadus- ja arendusnõukogu sekretariaat nõustavad Vabariigi Valitsust, tagamaks „Eesti edu 2014” prioriteetide piisava rahastamise riigieelarvest. Valitsus kinnitab vajalikud summad enne ministeeriumidele riigieelarve piirsummade etteandmist.

Arengukavas „Eesti edu 2014” kindlaks määratud eesmärgid, prioriteedid ja ühtne tulevikunägemus Eesti riigi arengust on aluseks kõigile teistele, eriti majanduspoliitika vallas koostatavatele strateegilistele arengukavadele ja muudele dokumentidele.

Vabariigi Valitsuse määrusega määratakse kindlaks strateegiliste arengukavade liigid, nende koostamise, täiendamise, elluviimise ja hindamise ning aruandluse kord ja luuakse seadusandlik alus eri strateegiate ühitamisele ning arengukavast „Eesti edu 2014” juhendumisele teiste arengukavade koostamisel. Viimased näitavad, kuidas

„Eesti edu 2014” raames püstitatud valdkonnaeesmärke (alleesmärke) konkreetselt saavutada. Vastavalt korrigeeritakse ka kogu olemasolevat strateegilist dokumentatsiooni. Kõigis madalama astme arengukavades on kohustuslik viidata „Eesti edu 2014” eesmärkidele.

Euroopa Liidu liikmesriigina tuleb Eestil perioodiliselt koostada ja esitada konvergentsi- ja stabiilsusprogramme, riiklikku arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks (RAK), nn Cardiffi aruandeid ja mitmesuguseid riiklikke tegevuskavasid (eelkõige Lissaboni protsessi raames). Nende koostamisel on samuti peamiseks lähtekohaks „Eesti edu 2014” eesmärgid ja nende elluviimine.

5. „EESTI EDU 2014” ARENDUS

„Eesti edu 2014” elluviimine on pidevalt arenev ja avatud protsess, mille raames täiendatakse järjekindlalt ja vaadatakse vajaduse korral üle edutegureid, mis on eesmärkide saavutamiseks valitud. Selleks analüüsitakse teadus- ja arendusnõukogu iga-aastaselt avalikul koosolekul protsessi kulgu, seatud eesmärkide saavutamist, edutegureid ja nende ajakohasust.

Edutegurite analüüsimisel võetakse sisendina arvesse:

- Eesti ja maailma majanduse hetkeolukorda ning väljavaateid, Eesti ühiskonna arengut;
- Euroopa Liidu Lissaboni protsessi kulgu ja komponentide muutumist;
- regulaarset Eesti konkurentsivõime analüüsi ja rahvusvahelisi konkurentsivõime uuringuid;
- strateegiat „Säästev Eesti 21” ja mitmesuguseid Eesti majandus-, haridus-, sotsiaal- jm uuringuid, sh vähemalt kümne aasta peale ette vaatavat olulisimate majandus-, teadus-, sotsiaal- jm suundumuste analüüsi.

„Eesti edu 2014” algatajad kutsuvad üles alustama 2007. aastal teadus- ja arendusnõukogu tegevuse kaudu uue strateegilise protsessi kavandamist. Eesti majanduse konkurentsivõime suurendamine ei saa lõppeda valitsuse ja Riigikogu koosseisu vahetumisel ega ka mitte aastaga 2014. Eestil on alati ruumi, kuhu areneda, ja eesmärke, mille poole püüelda. Seetõttu vajab valitsus järgmiseks perioodiks ühiskondlikku konsensusprotsessi, mis tagab arengu pideva jätkumise ja Eesti edu.

LISA 1. LÄHTEALUSED

„Eesti edu 2014” koostamisel tuginetakse järgmistele alusdokumentidele, mis aitavad kaasa eesmärkide kindlaksmääramisele ja nende saavutamist mõjutavate oluliste edutegurite identifitseerimisele:

Eestiga seonduvalt:

- Eesti riiklik arengukava 2006;
- riigi eelarvestrateegia 2004–2007;
- strateegia „Säästev Eesti 21”;
- liitumiseelne majandusprogramm (PEP);
- teadus- ja arendustegevuse strateegia „Teadmispõhine Eesti” jt valdkonnastrateegiad;

Euroopa Liiduga seonduvalt:

- Euroopa Liidu Lissaboni strateegia ja seda toetavad meetmed;
- Euroopa Liidu Göteborgi säästva arengu strateegia;
- Bologna deklaratsioon ja Kopenhaageni deklaratsioon;

rahvusvaheliselt:

- Rahvusvahelise Juhtimisinstituudi (International Institute for Management Development) rahvusvaheline konkurentsivõime uuring;
- Maailma Majandusfoorumi aruanne globaalse konkurentsivõime kohta.

„Eesti edu 2014” lähtub enim Euroopa Liidu Lissaboni strateegia põhimõtetest, kohandades neid Eesti oludega.

2000. aastal Lissabonis algatatud strateegia alusel on Euroopa Liidu eesmärk muutuda aastaks 2010 maailma kõige konkurentsivõimelisema ja dünaamilisema, teadmistel põhineva majandusega piirkonnaks. Sellises majanduses on tagatud jätkusuutlik areng koos suurema arvu ja paremate töökohtadega ja suurema sotsiaalse ühtekuuluvusega.

Lissaboni strateegia ellurakendamine toimub kolmel peamisel suunal: majanduslikul, sotsiaalsel ja keskkonnaval. Täpsemalt:

- viiakse ellu majandusreformid, suurendamaks Euroopa kasvupotentsiaali ja siirdumaks dünaamilisemale teadmispõhisele majandusele;
- tugevdatakse Euroopa sotsiaalset mudelit ja ajakohastatakse sotsiaalkindlustussüsteeme, keskendudes investeerimisele inimkapitali ja võitlusele sotsiaalse tõrjutusega;
- pühendatakse jätkusuutlikule arengule ja elukeskkonna ajakohastamisele.

LISA 2. „EESTI EDU 2014” ELLUVIIMISE JUHTIMINE

„Eesti edu 2014” on paljusid eluvaldkondi hõlmav arengukava, mille elluviimine nõuab hästi koordineeritud tegevust ja konsensust nii poliitilisel, ametkondlikul kui ka ühiskondlikul tasandil. Vajaduse korral peab olema tagatud võimalus algatada strateegilisi ja organisatsioonilisi muudatusi kõikides riiklikes struktuurides.

„Eesti edu 2014” elluviimisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- vajalik on tugev liider ja koordineerimine;
- valitsuse liikmed peavad aktiivselt osalema protsessi juhtimisel;
- tagatud peab olema protsessi juhtimise lihtsus ja võimalus eraldi seisvaid valdkonnastrateegiaid protsessi käigus koondada;
- ühiskonnale ja protsessis osalejatele, sh opositsioonile ja sõltumatutele ekspertidele tuleb kujundada ühtselt arusaadav mõistete süsteem ning selge arusaam sellest, kuhu Eesti areng suundub ja miks;
- protsessil peab olema kindel ja pidev järelevalve ja seire;
- eduteguritena esitatud prioriteetsete valdkondade ja meetmete loetelu on avatud pidevaks ülevaatamiseks, muutuvate oludega kohandamiseks ja täiendamiseks;
- protsessi kaasatakse võimalikult parimaid eksperte;
- pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks on oluline protsessi järjepidevus.

Riigikogu

Eesti konkurentsivõime arendamisega seotud küsimusi arutatakse valitsuse ja Riigikogu dialoogis. Vähemalt kord aastas annab peaminister Riigikogule ülevaate „Eesti edu 2014” elluviimisest. Riigikogu analüüsib esitatud materjali ja esitab valitsusele oma ettepanekud. Kõik Riigikogus esindatud poliitilised jõud tuleb aktiivselt kaasata. Kaaluda võiks Riigikogu tulevikukomisjoni asutamist.

Vabariigi Valitsus

Vabariigi Valitsus on protsessis poliitiline vastutaja. Ta peab oma tegevuses arvestama „Eesti edu 2014” põhimõtete ja eesmärkidega ning toetama nende elluviimist nii oma igapäevases otsustusprotsessis kui ka seadusloomes.

Vähemalt üks kord nelja kuu jooksul saab valitsus peaministrilt ja valitsuse arendusnõunikult ülevaate „Eesti edu 2014” elluviimise üldisest käigust ning annab omapoolsed suunised ja seisukohad.

Teadus- ja arendusnõukogu

Valitsusel pole võimalik kirjutada ühiskonnale ette pikemaajalisi strateegilisi tegevusvaldkondade valikuid läbilõõmiseks konkreetsetel teadmismahukatel turgudel. Seetõttu on vaja mehhanismi, mis aitab pikemaajalistes plaanides saavutada riigi, ettevõtjate ja teadlaste (ning laiema avalikkuse) konsensust ja koordineeritud tegevust. Soovitud sünergia saavutamise tagavad peaministri juhitud teadus- ja arendusnõukogu ja laiem ühiskondlik diskussioon.

Teadus- ja arendusnõukogu (TAN) nõustab valitsust „Eesti edu 2014” elluviimisel ning:

- hindab igal aastal eesmärkide saavutamist ja analüüsib valitud edutegureid, neid vajaduse korral muutes või täiendades;
- annab hinnangu „Eesti edu 2014” baasil väljatöötatud aastaste tegevuskavade rakendamisele ja omapoolse sisendi järgmise aasta tegevuskava projekti;
- tagab akadeemilise, avaliku ja erasektori olulisimate algatuste sidususe ning infovahetuse;
- on autoriteetne apoliitiline kogu, mille liikmete vahendusel edastatakse kogu ühiskonnale infot olulisimate suundumuste ja algatuste kohta.

Teadus- ja arendusnõukogu on 12–15-liikmeline kogu, mis luuakse erakondade, ettevõtjate ja teadlaskonna esindajate tasakaalustatud esindatuse põhimõttel. TANI tegevusse võib kaasata tunnustatud väliseksperte. TAN peegeldab ühiskonnale valitsuse tegevust Eesti edu realiseerimisel ja annab samas Vabariigi Valitsuse tegevuse hindamiseks ja edasise tegevuse kavandamiseks sisendit. TANI tööd juhib peaminister.

Ministrite komisjon

„Eesti edu 2014” elluviimiseks luuakse ministrite komisjon, mida juhib peaminister ja kuhu kuuluvad rahandusminister, majandus- ja kommunikatsiooniminister, haridus- ja teadusminister, keskkonnaminister ja sotsiaalminister. Vähemalt üks kord kuus kokku tuleva ministrite komisjoni peamine ülesanne on protsessi strateegiline juhtimine ning järelevalve eesmärkide saavutamise üle.

Nende ülesannete täitmiseks ministrite komisjon:

- kiidab heaks „Eesti edu 2014” elluviimiseks vajalikud iga-aastased tegevuskavad;
- tagab tegevuskavade kooskõla ministeeriumide ja Vabariigi Valitsuse tööplaanidega;
- tagab tegevuskavade kooskõla riigieelarvega;
- valvab pidevalt tegevuskava täitmise järele;
- arutab ministeeriumide juures tegutsevate tööruhmade ettepanekuid ning seob need valitsuse tegevusega;
- otsustab uuringute ja analüüside tellimise ning rahastamise;
- kiidab heaks Vabariigi Valitsusele, TANile ja Riigikogule esitatavad aruanded; teeb ettepanekuid „Eesti edu 2014” strateegiliste eesmärkide täiendamiseks või muutmiseks.

Ministrite komisjoni koosolekute ettevalmistamise, korraldamise ja otsuste täitmise järelevalve eest vastutab valitsuse arendusnõuniku büroo.

Valitsuse arendusnõuniku büroo

„Eesti edu 2014” elluviimise, protsessi jätkusuutlikkuse ja ministriumide koostöö paranemise tagab ainult hea ametkondlik koordineeritus. Ametnike tasandil juhib protsessi valitsuse arendusnõunik, kes allub peaministrile.

Riigikantselei koosseisus töötav valitsuse arendusnõuniku büroo on strateegiaalne koordineerimis-, analüüsi- ja pädevuskeskus, mis tegeleb valitsuse strateegilise ja teadusliku nõustamisega ning tagab „Eesti edu 2014” arendamiseks vajaliku poliitika kooskõlastatuse. Väikesearvulise töötajaskonnaga büroo ei võta üle ministriumide ülesandeid, kohustusi, õigusi ega vastutust ning ei asenda sõltumatuid uurimiskeskusi ega akadeemilist uurimistööd.

Valitsuse arendusnõuniku büroo ülesandeks on:

- tegutseda ministrite komisjoni ja TANi teenindava üksusena;
- korraldada koostöös haruministriumidega „Eesti edu 2014” konkreetsete konkurentsivõime arendamisele suunatud tegevuskavade koostamise koordineerimist ja nende täitmise jälgimist;
- hinnata eri poliitikate koosmõju, lähtudes arengukavas „Eesti edu 2014” fikseeritust, ja tellida strateegilisi analüüse Eestis tegutsevatelt või rahvusvahelistelt uurimiskeskustelt;
- jooksvalt nõustada valitsust majanduse ja konkurentsivõime strateegia küsimustes;
- teenindada tehniliselt TANi koosolekuid ja tegevust.

Valitsuse arendusnõuniku büroo kaasab TANi ja ministrite komisjoni materjalide ettevalmistamisse TANi liikmeid, samuti tippeksperthe era- ja kolmandast sektorist. Lisaks kaasab büroo rahvusvahelisi eksperte ning konsulteerib töömaterjalide ettevalmistamisel Eestis laiema avalikkusega. Valdkonnapoliitikate arendamise eest vastutavad vastavate valdkondade ametnikud.

Sellisel viisil ettevalmistatud algatused tagavad nii ametkondliku koordineerituse kui ka parimate võimalike ekspertide kaasamise. Valitsuse arendusnõunik on igapäevases tihedas koostöös peaministri bürooga (poliitiline juhtimine) ja Euroopa Liidu sekretariaadiga (Lissaboni protsess ning tegevuse sidumine Euroopa Liidu poliitikatega).